

Een nieuwe strijd

Terug van uitzending naar de dagelijkse realiteit

Hoe gaat een soldaat om met de impact die de realiteit aan het front met zich meebrengt? Deze vraag krijgt een extra lading na de veelvuldige berichtgeving over het stijgende aantal zelfdodingen onder Amerikaanse veteranen die participeerde in de 'Global War on Terror'. De auteur tracht op basis van eigen onderzoek meer inzicht te geven in de vraag hoe veteranen betekenis geven aan hun door uitzending en diensttijd getransformeerde identiteit. Aan de hand van de persoonlijke verhalen van vier Amerikaanse veteranen wordt duidelijk hoe ze hun leven opnieuw proberen vorm te geven. De vier veteranen vormen overigens door hun anti-oorlogssentimenten een aparte groep binnen de Amerikaanse veteranengemeenschap en zijn daardoor geen representatieve afspiegeling.

B. van Loon MSc.*

Uit mijn onderzoek blijkt dat geweld binnen de *Global War on Terror* niet alleen leidt tot verwoesting en dood, maar – in het geval van deze vier veteranen – ook aanzet tot een herontdekking en ontplooiing van het 'zelf' en het zich actief willen inzetten voor sociale rechtvaardigheid.

Opzet artikel

De opbouw van het artikel correspondeert met de gebeurtenissen van afgelopen decennia en de manier waarop de veteranen hier anno 2013 op terugkijken. Aan de hand van persoonlijke verhalen van de veteranen wordt de lezer meegenomen in de wereld van het Amerikaanse leger en de uitzending in Irak. Deze ervaringen bieden inzicht in de realiteit aan het front, het proces van bewustwording en de transformatie van het 'zelf' waar de vier veteranen mee te maken kregen.

Het laatste deel van het artikel staat in het teken van betekenisgeving en gaat in op de belangrijke rol die de antimilitaristische non-profitorganisatie *Coffee Strong* momenteel speelt in dit proces.

Inleiding

For some reason every conversation seems to lead back to a memory of my time in the army or Iraq.

Irak-veteraan Greg

Het was tijdens onze gezamenlijke vrijwilligersdienst in het voor en door veteranen opgezette 'worker center' Coffee Strong dat de vijfendertigjarige veteraan Greg mij dit vertelde.

Vanwege de recente heropening van Coffee Strong liep het nog niet echt storm en dus zaten Greg en ik onderuitgezakt op de tweedehands bank. Kauwend op een stuk tabak en met een kop koffie in zijn hand vervolgt hij zijn verhaal:

* De auteur heeft geschiedenis gestudeerd aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam en heeft een master antropologie gevolgd. In 2013 studeerde ze af op haar onderzoek onder Amerikaanse Irak-veteranen naar de transformatie van het 'zelf'.

FOTO ARCHIEF COFFEE STRONG

'Coffee Strong' is een antimilitaristische non-profitorganisatie die door en voor veteranen is opgericht

Last night me and my wife sat around the kitchen table till two o'clock in the night. I kept talking about a short movie my fellow soldiers showed me in Iraq. It was a movie about soldiers who slit a dog his throat. Isn't it weird that from all the shit I saw, this movie has such an impact?

Dit gesprek en de vele die volgden maakte duidelijk dat sommige veteranen zelfs jaren na uitzending nog steeds bezig zijn met hun ervaringen in het leger en in Irak. Deze ervaringen vormen een rode lijn van hun leven en beïnvloeden hun omgeving, keuzen, gedachten en kijk op de wereld.

Begin februari 2013 vertrok ik drie maanden richting Seattle (WA) om deze problematiek als antropologe te onderzoeken. Door in mijn veldwerk gebruik te maken van participerende observatie plaatste ik mijzelf midden in de antimilitaristische organisatie Coffee Strong. In ruil voor vrijwilligerswerk bood Coffee Strong mij vijf dagen per week een veilige plek waar ik veteranen kon ontmoeten. Hier kwam ik in aanraking met Brent, Greg, Wil en Matt, die nog dagelijks moeten omgaan met de gevolgen van de Global War on Terror.¹

De Global War on Terror vormde een reactie op de in 2001 uitgevoerde aanval van Al Qaida

op het Amerikaanse World Trade Center en het Pentagon. De 'vredige' transitie van de nieuwe wereldorde naar een tijdperk van mondiale integratie leek verder weg dan ooit.² De 'verzoening' van de wereld na de Koude Oorlog, maakte na 9/11 volgens de antropoloog Antonius Robben plaats voor een wereld verdeeld in zones van 'goed' en 'kwaad'.³

De aanval was, zoals de antropoloog Arjun Appadurai betoogt, een aanval op de dominante marktpositie en verreikende militaire macht van Amerika. Meerdere antropologen en sociologen beschrijven 9/11 als een schaduwzijde van de mondialisering.⁴

- 1 De keuze om de verhalen van deze vier veteranen te gebruiken had niets te maken vooraf gestelde eisen aan factoren als leeftijd, afkomst, etniciteit en religie. Mijn keuze is gebaseerd op het feit dat deze verhalen het beste inzicht geven in de wijze waarop een persoon zijn beeld over de oorlog, de samenleving en zichzelf kan veranderen. De enige factor die vooraf was afgebakend, was het geslacht. Het zijn namelijk vooral mannen die Coffee Strong bezoeken.
- 2 Tsing, A. *Friction: An Ethnography of Global Connection* (Princeton, Princeton University Press, 2005) 11.
- 3 Robben, A. *Iraq at a Distance, What Anthropologists Can Teach Us About War* (Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 2010) 6.
- 4 Bauman, Z. *Liquid Times, Living in an Age of Uncertainty* (Cambridge, Polity Press, 2007). Lutz, C. *The Bases of Empire: The Global Struggle against US Military Posts* (London, Pluto Press, 2009). Appadurai, A. *Fear of Small Numbers: An Essay on the Geography of Anger* (London, Duke University Press, 2006).

In de VS werd deze oorlog anders geïnterpreteerd dan in andere delen van de wereld. Het Amerikaanse politieke (nationalistische) discours werd opnieuw ingevuld, waarbij de nadruk kwam te liggen op 'wij' versus 'zij'. Amerikaanse soldaten en veteranen werden geportretteerd als helden en hoeders van de Amerikaanse veiligheid. Onder de noemer 'Global War on Terror' werden Amerikaanse soldaten naar Irak gezonden om de Amerikaanse veiligheid te waarborgen en de Iraakse bevolking van een 'dictator' te bevrijden.⁵ Maar de realiteit aan het front bleek voor Brent, Greg, Will en Matt beduidend anders dan het beeld zoals dat uit het Amerikaanse politieke nationalistische discours naar voren kwam.

'Proud to be American'. Amerikaanse soldaten en veteranen werden geportretteerd als helden en hoeders van de Amerikaanse veiligheid

Zoals de antropologe Carolyn Nordstrom stelt is in de context van oorlog altijd iets mis met de feiten die worden gegeven.⁶ Nordstrom doelt hier op de manipulatie van de 'waarheid'. Als antropologe ben ik niet op zoek naar de 'waarheid' maar wil ik de verschillende realiteiten laten zien die er bestaan over oorlogen. Zo verschillen de realiteiten van de veteranen onderling, maar verschilt deze ook van de realiteit zoals uitgedragen door de Amerikaanse staat.

Als onderzoeker heb ik ervoor gekozen de stemmen van de vier veteranen te volgen en uiteen te zetten hoe zij hun ervaringen in Irak en het Amerikaanse leger een plaats geven in hun eigen realiteit.

De realiteit van de oorlog

There we were – coalition forces – committing home invasion after home invasion, shooting any dog in sight (some of my superiors even made games of hunting and torturing puppies during their off-time), dominating the streets in our massive vehicles, overflowing with adrenaline-driven trigger happy psychos, driving into oncoming traffic on highways and nonchalantly running people's cars off the roads out of our path, constantly disrupting or outright preventing free movement between villages and markets, yelling at and mishandling ordinary citizens.

Irak-veteraan Wil

Het citaat van Wil toont de kloof tussen het beeld van de Amerikaanse soldaat als held en hoeder van de Amerikaanse veiligheid versus de realiteit waarmee de Amerikaanse soldaat binnen het leger en op uitzending te maken krijgt. Deze verandering in 'realiteit' leidde bij de vier veteranen andere beeldvorming over het Amerikaanse leger, over de oorlog en over zichzelf.

In de volgende paragraaf richt ik mij op de ervaringen die Greg en Wil opdeden in de basistraining en in Irak. Ik wil nogmaals benadrukken dat de verhalen van de veteranen afkomstig zijn van gesprekken die ik heb gevoerd binnen de muren van Coffee Strong. Hoewel ik, zoals gezegd, niet op zoek ben naar de 'waarheid' acht ik het benoemen van de context waarin ik deze terugblikken heb verkregen, wel van belang.

Van burger naar militair

Het is half vier in de middag als ik Coffee Strong verlaat en Union Avenue af loop op weg naar de bushalte. Links en rechts prijken grote banners met teksten als 'Welcome Home our Troops' en 'Land of the Free Because of the Brave'. In de verte zie ik de gele linten wapperen aan de Freedom Bridge, die eveneens bezaaid is met stickers als 'Proud to be American'. Eenmaal bij de bushalte aangekomen kijk ik uit op een tuin waarin twee grote, Amerikaanse

5 Bush, G.W. *We will prevail: President George W. Bush on war, terrorism and freedom* (New York, The Continuum International Publishing Group LTD, 2003).

6 Nordstrom, C. *A Different Kind of War Story* (Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1997) 43.

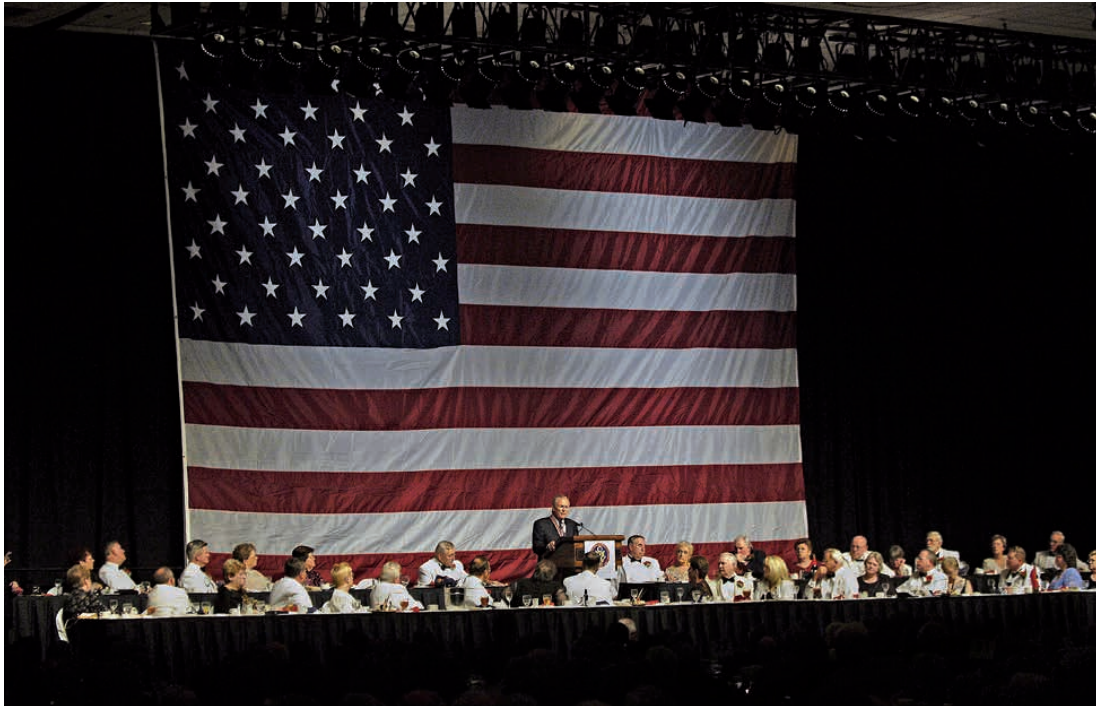

FOTO US AIRFORCE

Defensieminister Donald H. Rumsfeld spreekt 2.300 veteranen toe op een congres

vlaggen hangen en zodra bus 605 voorrijdt, is het eerste wat mij opvalt de sticker aan de zijkant van de bus met de tekst 'United We Stand'.

De Amerikaanse vlag, de teksten op de banners en de gele linten zijn allemaal voorbeelden van wat de antropoloog Benedict Anderson 'culturele producten van het nationalisme' noemt. Deze culturele producten inspireren tot een diepgaand gevoel van broederschap, waardoor veel Amerikanen besluiten het leger in te gaan. Daarnaast creëren ze een gevoel van eer en heldendom.

Deze boodschap herkende ik ook in een gesprek met Wil. Wil besloot zich na 9/11 als twintiger in te schrijven bij de infanterie. Hoewel hij in onze eerste gesprekken zeer gesloten en verlegen oogde, was hij al snel heel open.

I am still amazed that I believed the media spin and political propaganda enough to join... let alone join the infantry. But I suspect it was due to my ignorance of history. At any rate, I allowed all the

propaganda to twist and bend my perspective from one of pacifism to one of vengeance. I began to see enlistment as a duty – an honorable, patriotic thing I might do. I thought maybe I could even redeem my up-till-then unproductive life.

Wil laat zien dat hij, op het moment dat hij toetrad tot het Amerikaanse leger, ervan overtuigd was dat hij iets eervols en 'goeds' zou gaan doen. Hij wilde zijn tot nu toe onproductieve leven ombuigen naar een productief leven, waar hij trots op zou zijn. Volgens Wil begon dit gedachtegoed de eerste scheurtjes te vertonen tijdens de basistraining. Terugkerende onderwerpen in onze gesprekken (niet alleen met Wil overigens) over de basistraining waren de heersende machocultuur en het verschil tussen de geportretteerde waarden in het Amerikaanse leger zoals trouw, respect, integriteit, moed, en onbaatzuchtige service versus de 'werkelijkheid' in de basistraining.

Machocultuur

Antropologe Erin P. Finley laat zien dat deze cultuur een serieus probleem vormt, aangezien ze soldaten ervan weerhoudt zich uit te

FOTO US ARMY

'De realiteit aan het front bleek voor de veteranen beduidend anders dan het beeld dat het Amerikaanse politieke nationalistische establishment hen had voorgeschoteld'. Irak, 2009

spreken wat ze werkelijk voelen, uit angst voor represailles.⁷ Het merendeel van de soldaten conformeert zich daardoor aan de heersende militaire cultuur die, zoals Wil vertelde, sterk afwijkt van de waarden zoals afgeschilderd door het Amerikaanse leger.

Volgens de antropoloog John Hawkins onthult de basistraining in het leger het verschil tussen de burgercultuur en de militaire cultuur.⁸ Het gedrag binnen de militaire cultuur verschilt natuurlijk enorm van de gedragingen van burgers. Staat de burgermaatschappij nog voor individualiteit, gelijkheid, vrijheid van meningsuiting en vrije keuze; de militaire cultuur staat gelijk aan tegengestelde waarden zoals hiër-

archie, gehoorzaamheid en het gebruik van geweld.⁹

Volgens Wil breekt de militaire cultuur deze geportretteerde waarden juist af. Bij Wil leidde dat tot een gevoel van discrepantie ten opzichte van de patriottische, eervolle, heroïsche beeldvorming die binnen het Amerikaanse politieke nationalistische discours gangbaar is.

De invloed die deze cultuur heeft zag ik ook terug in de verhalen van veteraan Greg. De vijfendertigjarige Greg staat binnen Coffee Strong vooral bekend als grappenmaker. Maar toen het onderwerp basistraining werd aangesneden, veranderde zijn toon en stond zijn gezicht een stuk serieuzer.

They are douche bags and they treat you like a piece of shit. It is one big bully culture. After basic training I realized, that when my four years were done I would definitely leave the military.

7 Finley, E.P., *Fields Of Combat, Understanding PTSD among Veterans of Iraq and Afghanistan* (New York, Cornell University Press, 2011) 105.

8 Hawkins, J. *Army of Hope, Army of Alienation: Culture and Contradiction in the American Army Communities of Cold War Germany* (Tuscaloosa, University of Alabama Press, 2001).

9 Ben-Ari, E., 'The military and militarization in the United States', in: *American Ethnologist* 31 (2004) (3) 342.

Voor de hiërarchie en de manier waarop de hogere rangen de lagere rangen kleinerden waken bij Greg irritatie op. Hoewel Greg naar eigen zeggen goed in het peloton paste, voelde hij zich toen toch al anders dan zijn medesoldaten. Greg hield zich opzettelijk afzijdig van de heersende machocultuur en probeerde zo min mogelijk deel te nemen aan de 'bully culture' die er heerste. Volgens Greg waren de hogere rangen continu bezig hun autoriteit te bevestigen door overdreven vormen van discipline op te leggen.

Gevoel van cohesie

De uitspraken van Greg deden mij denken aan enkele wetenschappelijke werken die ik eerder had doorgespit. Zo is de basistraining volgens de antropologen Catherine Lutz en Matthew Gutmann vooral gericht op het creëren van gedisciplineerde, gehoorzame en mentaal sterke soldaten.¹⁰ Gehoorzaamheid staat volgens de antropoloog Guy Siebold ook in dienst van het creëren van een gevoel van cohesie onder soldaten met dezelfde rang, en met het leger als institutie.¹¹ Hierin bouwt Siebold voort op het 'horizontale broederschap', waar de eerder besproken Benedict Anderson naar verwijst.

Het gevoel van broederschap vormt volgens Anderson de basis waardoor mensen bereid zijn te sterven voor de natie-staat. Autoriteit in de vorm van de hiërarchische structuur, houdt binnen het Amerikaanse leger de hiervoor beschreven processen in stand. Het Amerikaanse leger construeert enerzijds gehoorzame, 'vechtklare' soldaten en biedt anderzijds een structuur waardoor het politieke nationalistische discours gebaseerd op 'wij versus zij' kan gedijen.

Cohesie binnen het peloton wordt dus, net als sociale cohesie op nationaal niveau, versterkt door de circulatie van het beeld van 'de ander' als vijand. In één van mijn gesprekken met veteraan Greg komt dit 'wij' versus 'zij'-denken duidelijk terug.

Shortly after Basic Training we heard that we were deploying to Iraq. In our training at JBLM¹² our

targets would actually dress up as people from the Middle East. A couple of months before our deployment we were sent to a training facility in Louisiana. This was a huge facility where they had built an entire Iraqi village. We stayed there for a month fighting hired actors who spoke Arabic. There was a lot of racism going on, higher officers telling stories about times they shot the 'hajjis'.

Greg zijn uitspraak laat zien dat vooral de verhalen van hogere officieren een belangrijke rol speelden in het heersende beeld van de 'ander'. Door racistische termen te gebruiken als 'hajji' werd het culturele verschil tussen Amerikanen en Irakezen benadrukt. Greg gaf aan dat hij zich afzijdig hield van dit soort verhalen, maar dat veel van zijn medesoldaten meegingen in dit gecreëerde beeld en ook zelf de term 'hajji' begonnen te gebruiken.

Volgens Greg liepen er op de basis veel soldaten rond die mentaal aan het doordraaien waren

De soldaat aan het front

Wil

Toen Wil in de zomer van 2003 aankwam in Irak werd hij direct geconfronteerd met de realiteit van het front waar een continu gevoel van angst de boventoon voerde. Als soldaat was hij voortdurend op zijn hoede voor zelfgemaakte bommen die verstopt konden liggen in de berm of op iemands lichaam. Acht maanden lang leefde Wil in een omgeving waar iedereen de vijand kon zijn. In ons gesprek gaf hij aan dat de Amerikanen niet als helden werden ontvangen. Integendeel: ze werden al snel met argwaan bejegend.

10 Lutz, C. & M. Gutmann, *Breaking Ranks: Iraq Veterans Speak Out Against The War* (Berkeley, University of California Press, 2010) 49.

11 Siebold, G. 'Questions and Challenges to the Standard Model of Military Group Cohesion' in: *Armed Forces & Society* 37 (2007) (3): 288.

12 De afkorting JBLM staat voor de militaire basis *Joint Base Lewis McChord*, die is gevestigd in de Amerikaanse staat Washington.

'De machocultuur binnen het Amerikaanse leger vormt een serieus probleem aangezien ze soldaten ervan weerhoudt om zich uit te spreken, uit angst voor represailles'. Irak, 2009

For all intents and purposes, the people quickly came to believe that we were only there to steal from them and pillage their country and resources... and many of my peers did exactly that, pocketing cash and jewelry and other valuables, abusing the women through either threats of violence or promises of protection/compensation... so why would the Iraqis welcome us?! If it were my home being invaded, my daughters being raped and prostituted, you better believe I would be out there every single day, blowing up a convoy of the bastards who invaded.

De dagelijkse ervaringen leidden bij Wil tot een afkeer van medesoldaten, die ongestraft plunderden, verkrachtten en mishandelden. Volgens Wil kwamen de meeste soldaten niet om de Irakezen te bevrijden.

Greg

Greg werd in het najaar van 2008 uitgezonden naar Irak. Tijdens ons gesprek gaf hij aan dat hij zich al na de eerste maand op uitzending afvroeg wat ze daar aan het doen waren. Alles was kapotgeschoten en hij realiseerde zich dat dit voornamelijk te danken was aan

Amerikaanse troepen. Greg gaf aan dat het moraal binnen het peloton al vrij snel erg laag was.

When we've got off base, I saw a lot of guys just shooting at random things, especially dogs. I think they got a thrill out of shooting, but I think it was also kind of a sign that they had no clue what they were doing.

Volgens Greg liepen er op de basis veel soldaten rond die mentaal aan het doordraaien waren door de voortdurende angst en onzekerheid waarin ze verkeerden.

One morning I walked to the toilets outside. When I opened one of the doors I saw a soldier standing with his gun in his mouth. It was not the first guy I witnessed doing shit like that. But I also knew that they had removed the bolt from a lot of guns, so that soldiers couldn't hurt themselves.

De uitspraken van Greg laten zien dat de onzekerheid die het leven in een oorlogssituatie met zich meebrengt een grote invloed heeft op het individu. Carl von Clausewitz omschreef

dit een eeuw eerder met de beroemde woorden 'War is the realm of uncertainty'.¹³ De onzekerheid waarin de Amerikaanse soldaat op uitzending verkeert, staat lijnrecht tegenover de 'zekerheid' en 'veiligheid' waar hij/zij voor strijdt en voor staat.

Hoewel er veel onzekerheid heerste binnen de basis werd hier volgens Wil en Greg niet over gesproken. Zowel Wil als Greg nam hiervoor zijn toevlucht tot internet, waar zij zich verder verdiepten in met name werken die de oorlog bekritiseerden. Hoewel dit hun beeldvorming bevestigde, hadden zij op de basis niemand om dit mee te delen. Dit zorgde ervoor dat zij zich veelal alleen voelden.

Dit eenzame gevoel werd voor Greg versterkt door de in zijn ogen corrupte sfeer in het kamp.

There was a guy in my platoon who was really close at getting promoted from specialist to sergeant. But before his promotion he did something really stupid. Because of that 'accident' we all had to give a statement of what had happened. I asked my commander if I should tell the truth or the 'no shit truth'. I ended up writing the 'no shit truth'. When I was done the guy who I was writing about

came to collect the statement. Later that day he got promoted and I was called into the office, because my statement was the only one who was different. As a result I got one month of extra duty because they thought I lied.

De extra dienst hield in, dat hij naast zijn 'normale' werkdag nog extra klusjes deed op de basis. Hierdoor kreeg Greg soms maar vier uur slaap per nacht. Vervolgens vertelde Greg dat hij een maand lang geen contact mocht opnemen met zijn vriendin, zelfs niet om te laten weten dat hij nog leefde.

At one point I couldn't sleep anymore. The only thought that crossed my mind was: how can I kill my sergeant.

De confrontatie met corruptie in samenhang met de hiërarchische masculiene militaire cultuur en het destructieve geweld van medesoldaten resulteerde bij Greg in een sterke aversie tegen de militaire cultuur en de Amerikaanse staat.

13 Robben A., *Iraq at a Distance, What Anthropologists Can Teach Us About War* (Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 2010) 138.

FOTO US ARMY

'De onzekerheid waarin de Amerikaanse soldaat op uitzending verkeert, heeft een grote invloed op het individu'. Irak, 2009

De ervaringen op uitzending en in de basis-training waren voor de veteranen reden genoeg om, na het aflopen van hun contract, het leger te verlaten. Dit betekende overigens niet dat zij hierdoor hun oorlogservaring direct een plek konden geven. Het uit dienst treden betekende een nieuw hoofdstuk in het leven van de veteranen. Een hoofdstuk waarin betekenisgeving aan en bewustwording van het getransformeerde 'zelf' centraal staat. In het volgende gedeelte ga ik in op de rol die Coffee Strong speelde in dit proces van betekenisgeving

Betekenisgeving in Coffee Strong

In 2004 I deployed to Iraq. In 2005 I refused to return to Iraq. To the average conservative I am a traitor and a sissy. To the average liberal I am deranged and damaged. Now and forever, I stand alone.

Irak-veteraan Matt

Matt

Veel veteranen herkennen zich in de laatste zin van het citaat van Matt. Alle vier de veteranen die ik heb gesproken binnen de muren van Coffee Strong voelden zich direct na terugkomst uit Irak alleen. De terugkomst uit Irak en het verlaten van het Amerikaanse leger betekende voor de veteranen een nieuw hoofdstuk in hun leven. De veteranen dienden om te gaan met hun veranderde 'zelf' binnen een maatschappij en sociale omgeving die nagenoeg onveranderd waren.

Zoals we hiervoor zagen, kwamen de vier veteranen terug van uitzending met het gevoel dat zij door de Amerikaanse staat waren misleid en gebruikt. Niet de Irakezen waren het 'kwaad', maar Amerika en zijn imperialistische drang vormde volgens de vier veteranen het 'kwaad'. In hun peloton waren de vier veteranen wat deze opvatting betreft in de minderheid. Volgens de antropologen Catherine Lutz en Matthew Gutmann trachtten veel veteranen en soldaten die twijfelen over hun missie, toch een

positieve betekenis toe te kennen aan hun daden. Dit blijkt uit uitspraken als *'I did the right thing and I did an honorable thing'*.¹⁴ Toch blijven veel veteranen en soldaten met een schuldgevoel rondlopen. Dit schuldgevoel is ook terug te zien bij de veteranen in Coffee Strong.

By 2010, I hated the Army. I hated myself for being in the Army (...) I finally realized I could not justify continued involvement and I decided to quit.

Irak-veteraan Wil

I feel stupid for not researching the war earlier.
Irak-veteraan Greg

Hoewel de vier veteranen nog steeds rondlopen met dit schuldgevoel was een eerste stap in het omgaan hiermee het openlijk uitspreken van hun anti-oorlogssentimenten. Voor hen was

FOTO US ARMY

'De terugkomst uit Irak en het verlaten van het leger betekende voor de veteranen een nieuw hoofdstuk van hun leven. De vier geïnterviewde veteranen hadden het gevoel dat zij door de Amerikaanse staat waren misleid en gebruikt'

14 Lutz, C. & M. Gutmann, *Breaking Ranks: Iraq Veterans Speak Out Against The War* (Berkeley, University of California Press, 2010) 145.

Coffee Strong dan ook een plek waar deze sentimenten konden worden uitgesproken en waar zij in contact konden komen met, zoals Wil het noemde, 'like-minded comrades'.

In het verlengde van het 'broederschap' van Benedict Anderson, lijkt er binnen de gemeenschap van Coffee Strong ook sprake te zijn van een broederschap. In Coffee Strong bestaat de cohesie tussen de veteranen uit dezelfde denkbelden over de militaire cultuur, het fenomeen oorlog en de Amerikaanse staat. Coffee Strong als anti-oorlogsorganisatie kan in deze context worden omschreven als de 'belichaming' van de door de vier veteranen uitgedragen overtuigingen.

Brent

Coffee Strong is niet alleen een plek waar de vier veteranen zich begrepen voelen en hun ervaringen kunnen delen, ook kunnen ze hier hun oorlogservaringen inzetten voor het bieden van hulp. In de woorden van Brent:

I joined Coffee Strong as a requirement for class, but it is a symbol for a change in focus for my life. I want to do something that has meaning. I don't want to measure my importance in our society by dollars-per-hour, do you know what I mean? I have the perspective and experience to effectively help with Coffee Strong, so I guess the shoe fits!

Het kunnen bieden van hulp aan soldaten of andere veteranen draagt bij aan het verminderen van hun eerder genoemde schuldgevoel en de drang om iets betekenisvol te doen.

Vrijdagochtend 12 april 2013 draaide ik de vrijwilligersdienst met Brent. Ik had inmiddels al twee weken ervaring met het beantwoorden van telefoontjes en gunde Brent de ruimte om in zijn eerste vrijwilligersdienst het roer over te nemen. Al vrij snel belde er een soldaat in actieve dienst voor een vraag over artikel 138.¹⁵ Hoewel Brent eerst nog wat onzeker oogde, ebde dit al snel weg. Nadat het telefoongesprek was afgelopen, vroeg ik hem hoe het was gegaan. Al glunderend vertelde Brent dat hij van het half uur dat hij met de soldaat aan de lijn zat, zeker twintig minuten hadden gepraat

over het in dienst zijn. Volgens Brent zat de soldaat vooral verlegen om een luisterend oor.

Brent gebruikte gedurende zijn telefoongesprek zijn 'veteranenidentiteit' om de soldaat aan de andere kant van de lijn te helpen. Indirect droeg dit ook bij aan de zelfwaardering van Brent zelf, aangezien hij straalde toen hij zijn ervaring aan mij vertelde. Zoals de antropologe Lisa Gilman stelt: '*His participation in the war makes him a significant antiwar advocate. It's a veterans privilege*'.¹⁶ De professionalisering van Coffee Strong betekent eveneens dat de vier veteranen de mogelijkheid hebben om binnen Coffee Strong nog verder te worden bijgeschoold in bijvoorbeeld de regelgeving binnen de *Veterans Affair*. Zo kunnen ze nog betere hulp bieden. Deze bijscholing en het bieden van hulp maken deel uit van de betekenisgeving die de veteranen geven aan hun 'zelf'.

Coffee Strong vormt echter niet alleen een plaats waar de veteranen andere lotgenoten kunnen helpen. Ook helpt Coffee Strong de vier veteranen met het regelen van hun eigen papierwerk. Momenteel zijn ze bijvoorbeeld bezig om de ontslagregeling van Brent aan te vechten, die vanwege zijn oneervolle ontslag geen aanspraak kan maken op de GI Bill.¹⁷ In deze context maken de veteranen gebruik van bestaande structuren waarin zij zich bevinden.¹⁸ Deze keuze laat zien dat structuren het individu niet altijd hoeven te beperken, maar kunnen worden ingezet voor het eigen handelen.¹⁹ In het geval van de deze veteranen zetten zij hun ervaringen in hun diensttijd om

15 Artikel 138 biedt de soldaat de mogelijkheid om tegen beslissingen van zijn meerdere in te gaan als de soldaat zich hierdoor verongelijkt voelt. Voor meer informatie: <http://gிரightshotline.org/en/military-knowledge-base/topic/grievances-article-138-complaints>.

16 Gilman, L. 'Oppositional Positioning: The Military Identification of Young Antiwar Veterans', in: *Warrior Ways, Explorations in Modern Military Folklore*. Eric A. Eliason and Tad Tuleja, eds. (Boulder, Utah State University Press, 2012) 194-195.

17 De GI Bill biedt een financiële vergoeding voor het huren van een onderkomen en het volgen van een studie, zie [/www.gibill.va.gov/benefits/post_911_gibill/index.html](http://www.gibill.va.gov/benefits/post_911_gibill/index.html).

18 Giddens, A. *The Constitution of Society* (Cambridge, Polity Press, 1984).

19 Brennan, D. 'Selling sex for Visas: Sex tourism as a Stepping-stone to International Migration', in: *Global Woman. Nannies, Maids and Sex workers in the New Economy*. Ehrenreich, B. & A.R. Hochschild, Eds. (New York, Henry Holt and Company, 2002).

FOTO ARCHIEF COFFEE STRONG

'Coffee Strong' is een plaats waar veteranen hun anti-oorlogssentimenten openlijk kunnen uitspreken. Er lijkt hier sprake te zijn van een 'broederschap'

in de mogelijkheid tot studeren, waardoor zij hun toekomst proberen vorm te geven naar eigen wens.

Conclusie

De vier veteranen hadden de realiteit van het oorlogsgebied en van de dienstdtijd nodig om zich bewust te worden van de verschillende (nationale en mondiale) perspectieven die een rol spelen bij de 'Global War on Terror'. De ervaringen in Irak en in het leger zetten dit proces van bewustwording in gang, waardoor uiteindelijk een transformatie van het 'zelf' werd ingezet. Gedurende dit proces besloten de veteranen dat zij niet langer achter het politieke nationalistische discours konden staan. Hierdoor veranderden ze in een minderheidsgroep binnen het Amerikaanse leger. Bovendien worstelden de vier veteranen als gevolg van deze bewustwording met hun identiteit, hun plek in de samenleving en zingeving aan hun (oorlogs-)ervaringen.

De vier veteranen hebben in Coffee Strong een plek gevonden waar men dezelfde 'taal'

spreekt, waar zij zichzelf herkennen en geaccepteerd worden. In het verlengde van het besproken broederschap van Benedict Anderson lijkt er binnen de gemeenschap van Coffee Strong sprake te zijn van een nieuw gevormd broederschap. Opmerkelijk is dat de identiteit van de vier veteranen is veranderd ten opzichte van hun identiteit vóór en tijdens het leger. Het gevolg hiervan is dat de identiteit van Brent, Greg, Matt en Wil als veteraan niet meer overeenkomt met hun identiteit als burger of als lid van de militaire structuur.

Coffee Strong vormt in deze context een plek waar deze veteranen hun identiteit positief kunnen inzetten, namelijk voor het helpen van andere soldaten of veteranen op basis van hun eigen ervaringen. Daarnaast wordt het duidelijk hoe de vier veteranen vervolgens gebruik maken van bestaande structuren om te kunnen studeren en zo hun leven opnieuw in te vullen.

Deze invulling kenmerkt zich bij alle vier de veteranen door een activistische drang om zich in te zetten voor sociale rechtvaardigheid en andere veteranen. ■